

1. Obiekt

PUSTELNIA ŚW. ROZALII Z KAPLICAMI

pustelnia św. Rozalii - kaplice

2. Czas powstania
k. XVIII lub
p. XIX w.

3. Miejscowość

BARWAŁD GÓRNY

cz. Puszcza

4. Adres

Barwałd Górny "Puszcza"
naprzeciwko nr 67

nr odpowiadający

5. Przynależność administracyjna

Bielsko-Biała

województwo

Kalwaria Zebrzydowska

gmina

pow. WADOWICE

6. Poprzednie nazwy miejscowości

-

7. Przynależność administracyjna

1 VI 1975

województwo

krakowskie

Wadowice

powiat

8. Właściciel i jego adres

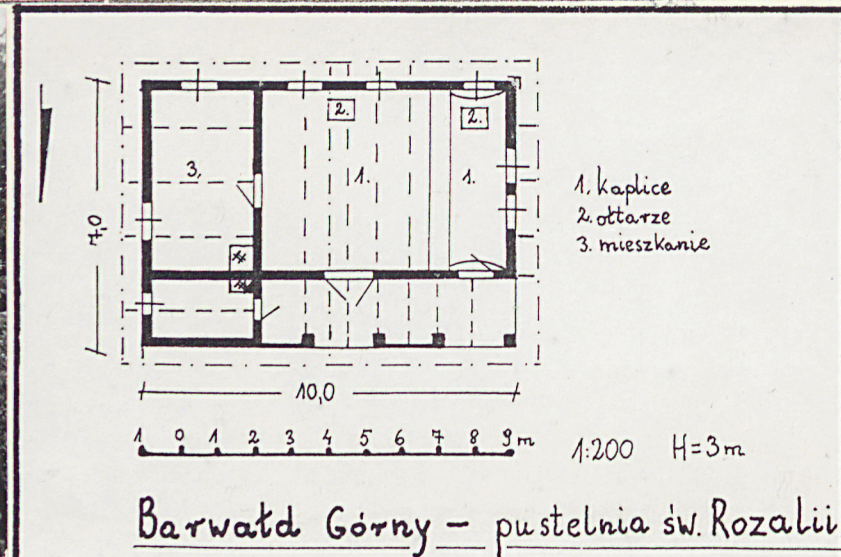
Rzymsko-Katolicka Parafia
Barwałd p.w. św. Erazma
34-124 Klecza Górna

9. Użytkownik i jego adres

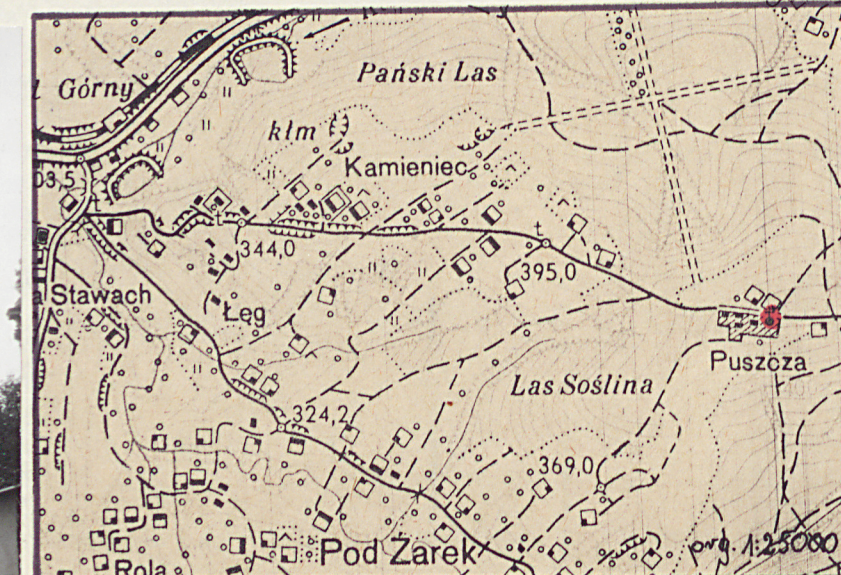
J.w.
opiekun Stanisława Pułka
zam. Barwałd Górny 67

10. Rejestr zabytków

Nr. 601/194 data 12.10.1994

Barwałd Górny - pustelnia św. Rozalii

Pustelnia św. Rozalii z kaplicami zbudowana została zapewne w końcu XVIII lub w początkach XIX w. Jej istnienie na tym miejscu potwierdza austriacki plan katastralny Barwałdu Górnego z 1845 r. Być może powstanie pustelni związane było z oddziaływaniem pobliskiego kalwaryjskiego ośrodka kultowego. Pustelnia w XIX i I połowie XX wieku była siedzibą pustelników, a w kaplicach odbywały się nabożeństwa dla miejscowej ludności. Jeszcze w okresie po 1945 r. zamieszkiwał tutaj pustelnik, który zmarł w klasztorze w Kalwarii Zebrzydowskiej, a po nim przez wiele lat "pustelnica" /tak zwali ją okoliczni mieszkańcy/ - Zofia Owsianka, która zmarła na tym miejscu w 1978 r. Od tego czasu pustelnia jest nie zamieszkała, a kaplice są wykorzystywane bardzo rzadko. Tylko raz w roku, w dniu św. Rozalii /4 IX/ odprawiane są tutaj nabożeństwa.

Pustelnia drewniana, wzniesiona w konstrukcji zrębowej o ścianach częściowo szalowanych. Dach półszczytowy kryty dachówką ceramiczną z okapami przyzbowymi i wieżyczką na sygnaturkę w kalenicy. Wzdłuż ściany frontowej podcień wsparty na słupach. Obiekt szerokofrontowy, wzniesiony na rzucie prostokąta, składa się z dwóch kaplic i dwupomieszczeniowego mieszkania pustelnika.

Sytuacja. Pustelnia św. Rozalii z kaplicami zlokalizowana została w południowo-wschodniej części Barwałdu Górnego w pobliżu Włodkowej /ok. 520 m n.p.m./, na terenie przysiółka "Puszcza" oddalonego od przystanku PKP "Barwałd Górny" o ok. 2 km. Do przysiółka od przystanku kolejowego prowadzi wewnętrzna droga wiejska łącząca się od zachodu z głównym ciągiem komunikacyjnym terenu, szosą Kraków-Wadowice, a od wschodu dochodzącą do klasztoru w Kalwarii Zebrzydowskiej. Kaplica usytuowana jest po południowej stronie wewnętrznej drogi wiejskiej, tuż przy jej ciągu, jako ostatni obiekt od strony wschodniej w zwartej zabudowie przysiółka, tuż przy granicy lasu. Teren na którym znajduje się pustelnia jest obszarem o znacznie urozmaiconej konfiguracji "opadającym" stromo stokami w kierunku południowym i północnym. Pustelnia stoi na częściowo ogrodzonej sztachetowym płotem, działce siedliskowej, od zachodu sąsiadując z domkiem letniskowym, a od wschodu z zabudowaniami mieszkalno-gospodarczymi sąsiedniej zagrody. Naprzeciwko pustelni stoi figura Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia /z 1745 r./ oraz znajdują się zabudowania mieszkalno-gospodarcze zagrody nr 67.

Frontem budynek pustelni zwrócony jest na północ.

Materiał, konstrukcja, technika. Pustelnia drewniana, wzniesiona w konstrukcji zrębowej. Zrąb ułożony z belek świerkowych obrabianych ręcznie, o przekrojach zbliżonych do prostokątnych. Styki belek uszczelnione gliną. Ściana zachodnia i południowa szalowane dodatkowo deskami kładzionymi pionowo na styk. Styki listwowanie. Ścianą wschodnią nie szalowaną ze zrębem malowanym wapnem z dodatkiem ultramaryny. Ściana frontowa polepiana gliną i bielona wapnem. Od frontu podcień wsparty na słupach.

Stropy w kaplicach drewniane, deskowe. Strop w kaplicy większej płaski, w kaplicy mniejszej o formie półkolistej. W części mieszkalnej strop z desek kładzionych na styk wspartych na belkach.

Wieżba dachowa drewniana, konstrukcji krokwiowo-płatwiowej. Dach półszczytowy z okapami przyzbowymi nasuniętymi nad ścianami i szerokim podcieniem-przedsiönkiem wzdłużnym wspartym na rysiach podpartych dodatkowo słupami. Pomiędzy słupami drewniana balustrada z profilowaną poręczą i toczonymi, drewnianymi tralkami. Szczyty szalowane deskami kładzionymi pionowo na styk, styki listwowanie. W kalenicy dachu przy szczycie frontowym - sześcioboczna wieżyczka na sygnaturkę, drewniana, obita blachą, zwieńczona ostrosłupowym hełmem ze sterczyną, ze ścianami bocznymi przeprutymi prostokątnymi otworami.

W kaplicach posadzki z płytek ceramicznych. W części mieszkalnej podłoga z desek kładzionych na legarach.

W mniejszym pomieszczeniu mieszkalnym drewniane schody jednobiegowe na poddasze i do sygnaturki.

Otwory okienne prostokątne ujęte w węgary. W ścianie bocznej kaplicy od zachodu okna bliźnię zamknięte górą półkoliście, pojedyncze, przeszkłone 9-kwaterowo.

W ścianie tylnej kaplicy okna podobne. Okna części mieszkalnej pojedyncze, dwuskrzydłowe, skrzynkowe, w deskowych opaskach.

Drzwi zewnętrzne do większej kaplicy - dwuskrzydłowe, płycinowe, w futrynach skrzynkowych, zawieszone na zawiasach kowalskiej roboty. Drzwi zewnętrzne do kaplicy mniejszej deskowo-spagowe, w futrynach skrzynkowych, zawieszone na zawiasach kowalskiej roboty. Drzwi zewnętrzne do mniejszego pomieszczenia części mieszkalnej mocowane w węgarach, płycinowe, z nabitym na płycinach drewnianym krzyżem łacińskim, zawieszone na zawiasach kowalskiej roboty. Drzwi wewnętrzne z kaplicy do mieszkania pustelnika - płycinowe, w futrynach skrzynkowych.

<p>14. Kubatura</p> <p>210 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>70 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>mieszkanie pustelnika + kaplice</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Obiekt użytkowany jako miejsce odprawiania nabożeństw raz w roku /4 IX/</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p>		<p>19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Budynek zachowany w złym stanie technicznym. Częściowo zniszczona substancja materiałowo-techniczna ściany frontowej. Konserwacji wymagają polichromie stropów, a w szczególności ścian, ołtarze i obrazy w kaplicach. W dobrym stanie pokrycie dachu.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Budynek jest cennym przykładem XIX-wiecznego obiektu sakralnego połączonego z samotnią pustelnika. Konieczne jest przeprowadzenie konserwacji i renowacji wyposażenia kaplic, w szczególności barokowych obrazów, polichromii i ołtarzy. Wskazane byłoby też skuteczniejsze zabezpieczenie obiektu przed kradzieżą wyposażenia kaplic oraz pełniejsze wykorzystanie pustelni /np. na cele muzealne/ co zapobiegłoby dalszemu niszczeniu obiektu. Pustelnia z kaplicami winna być wpisana do rejestru zabytków.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia
- Katalog zabytków sztuki w Polsce, T.I, Województwo krakowskie, oprac. J. Szablowski, Warszawa 1953. Powiat wadowicki, s. 4.
 - Siemionow A., Ziemia Wadowicka, Wadowice 1984.

23. Źródła ikonograficzne i fotografialia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

25. Opracował

tekst mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 1993 r.

Imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

J.W.

Imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr

J.W.

Imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

PSOZ w Bielsku-Białej

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość BARWAŁD GÓRNY	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Pustelnia św. Rozalii z kaplicami	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d.opisu + fotografie dodatkowe
---------------------------------	--	--

Wieżyczka na sygnaturkę

Rzut. Obiekt wzniesiony na rzucie prostokąta, szerokofrontowy, z mniejszym pomieszczeniem mieszkalnym wysuniętym poza lico ściany frontowej i ustawionymi w jednej linii z jego ścianą słupami podcienia.

Bryła. Obiekt o prostopadłościenną bryłę "rozbitej" przez dobudowanie od frontu wzdłużnego podcienia, przykryty wysokim w proporcji do wysokości ścian dachem, parterowy, z nie zagospodarowanym poddaszem, nie podpiwniczony, z wysoką sygnaturką nad kalenicą dachu.

Wnętrze. We wnętrzu jedna duża przestrzeń podzielona na dwie kaplice mniejszą i większą różnymi rodzajami stropów: większa posiada strop płaski, mniejsza o formie sklepienia odcinkowego. W części wschodniej obiektu mieszkanie pustelnika złożone z dwóch pomieszczeń: większego, mieszkalnego i mniejszego, gospodarczego /letnia kuchnia/. Ściany i stropy pomieszczeń polepiane gliną i malowane wapnem z dodatkiem ultramaryny. Na ścianach kaplic ślady polichromii. Na stropach kaplic polichromia zapewne z I ćw. XX w. o motywach ludowo-secesyjnych z przedstawieniem "nieba" z "okiem opatrności" i "św. Rodziną" w kaplicy większej i przedstawieniem świętych kościoła m.in. św. Barbary, w kaplicy mniejszej.

Wyposażenie. Dwa obrazy barokowe z 1746 r.: "Hołd trzech króli" i "Narodzenie Chrystusa". Dwa ołtarze eklektyczne, drewniane, o cechach klasycystycznych i barokowych, jeden z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVIII/XIX w., drugi z barokowym obrazem Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia z XVIII w. W zwieńczeniach tych ołtarzy barokowo-ludowe obrazy przedstawiające św. Rozalię. Na ołtarzu z obrazem M.B. Niepokalanego Poczęcia, dwie barokowo-ludowe rzeźby aniołków z kandelabrami. Nad wejściem do kaplicy bardzo zniszczony i nieczytelny obraz /fragment obrazu ?/ przedstawiający zapewne postacie świętych kościoła, malowany na desce, z pewnością starszy od pozostałych. Ponadto wyposażenie obiektu stanowi kilka innych obrazów o tematyce religijnej, głównie z XIX w., a także szereg drobniejszych przedmiotów jak drewniane relikwiarze czy kandelabry. W obydwu pomieszczeniach części mieszkalnej zachowane są piec murowane z cegły, polepiane gliną i malowane na niebiesko/wapnem z dodatkiem ultramaryny /~~przez~~

Wzór ODZ 1978 r.

Wkładkę założył: mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 1993 r.

(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ w Bielsku-Białej

a także sprzęty /łóżko, stół, kredens, szafa/ z I połowy XX w.
Przed wejściem do kaplicy ustawiona kamienna kropilenica
zapewne z wieku XVIII, dzieło jednego z lokalnych warsztatów
kamieniarskich. Na słupie zawieszony drewniany, barokowy
krucyfiks z XVIII w.

Widok od południa

Okna bliźnie w ścianie zachodniej

Widok od zachodu

Podcienie

1. Miejscowość

Barwałd Górny

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Pustelnia św. Rozalii z
kaplicami

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie dodatkowe

Krucyfiks na słupie podcienia

Kamienna chrzcielnica przed
podcieniem

Główne drzwi wejściowe

Wkładkę założył: mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 1993 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ w Bielsku Białej

Drzwi wejściowe do mniejszej
kaplicy

Zewnętrzne drzwi wejściowe
do mieszkania pustelnika

Piec w mieszkaniu pustelnika

1. Miejscowość

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

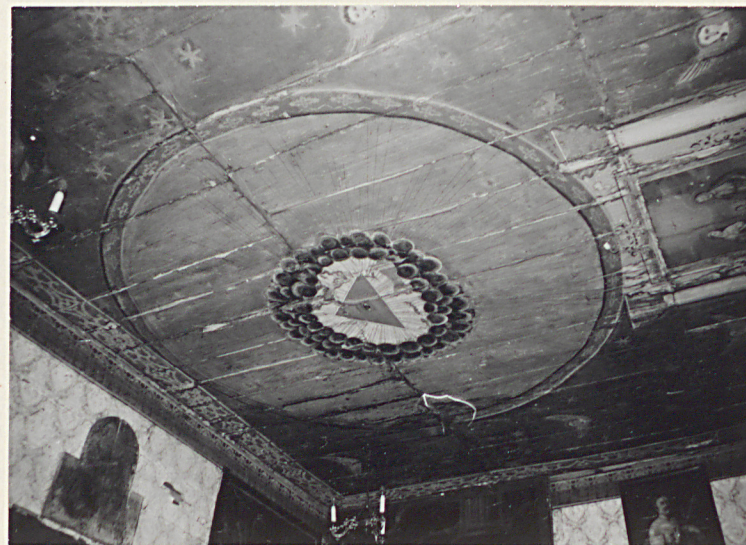
Barwałd Górny

Pustelnia św. Rozalii z kaplicami

Fotografie dodatkowe

Mieszkanie pustelnika

Fragment polichromii stropu w kaplicy większej

Fragment polichromii stropu w kaplicy mniejszej

mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 1993 r.

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

PSOZ w Bielsku Białej

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1978 r.

Ołtarz w kaplicy mniejszej

Ołtarz w kaplicy większej

Barokowy obraz z 1746 r.
"Narodziny Chrystusa"

1. Miejscowość

Barwałd Górny

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Pastelnie św. Rozalii z kaplicami

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie dodatkowe + plan sytuacyjny

Barokowy obraz z 1746 r.
"Pokłon Trzech Króli"

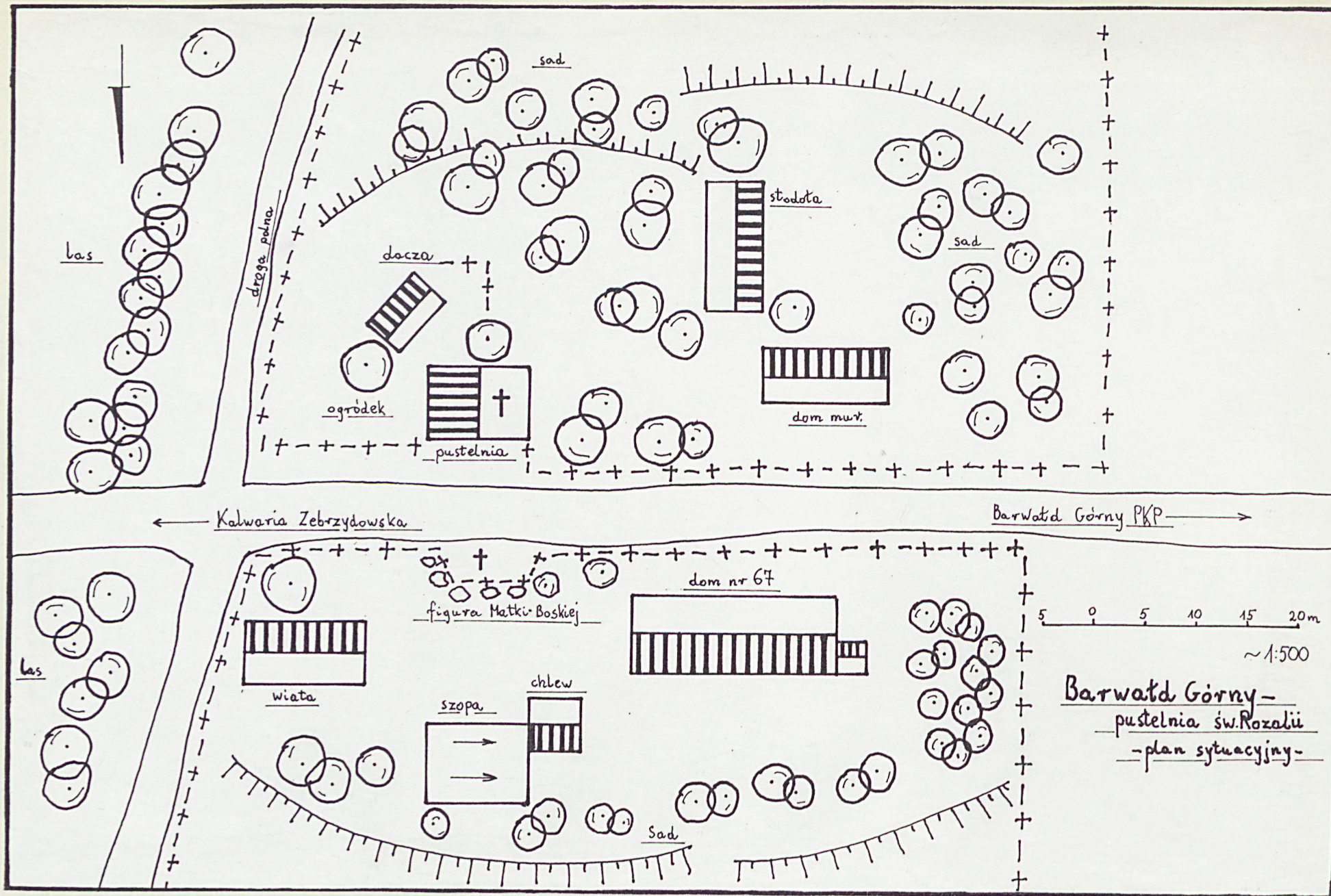
Dwa obrazy "Drogi Krzyżowej"

Wkładkę założył: mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 1993 r.
(imię, nazwisko, data)

PSOZ w Bielsku Białej

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość
BARWAŁD GÓRNY

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
~~Ka~~ Pustelnie św. Rozalii
z kaplicami

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) wsi
Fotografie dodatkowe + fragment planu katastralnego z 1844 r.
Skala oryginału 1:2880. Skala kserokopii 1:5000. Oryginał
Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Bielsku-Białej Oddział
Wadowice. Na planie zaznaczona pustelnia św. Rozalii.

Drzwi z kaplicy do pustelni

Drzwi z pustelni do kaplicy

mgr Tadeusz Śledzikowski IX, 1993 r.

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

PSOZ w Bielsku-Białej

Jed. W.A. Olartya z. 135/3
OZGraf. Z.P. Ostróda z. 578 n. 40 000

Wzór ODZ 1978 r.

